

K. J. Prunskis

Kaip Mirė Nemirtingieji

Kazys Pemkus, M. D.

1022 Beau Brummel Drive

Sleepy Hollow, Dundee, Ill. 60418

Chicago — — — — — 1941

Išleido Liet. R. K. Šv. Kazimiero kapini
direkcija.

Išspausdino "Draugas" 2334 S. Oakley Ave.,
Chicago, Illinois

Išspausdinta 12,000 egz.

Kaip mir nemirtingieji

Gyvenimas yra ne kas kitas, kaip b gimas mirt , — b gimas, kurio metu niekas negali nei akymirkai sustoti ar savo žingsnius sul tinti.

Šv. Augustinas,

De civitate Dei 13, 10.

KAPAI — mirusi j miestas. Kap ve-
l na yra pasl pusi milijonus širdži ,
kurios džiaug si gyvenimu, kurios my-
l jo sau artimus žmones, bet kurios dabar
baigia pavirsti v l i žem , i dulkes. Gerai,
kad lankome mirusi j kapus, bet t užge-
sus i m s mylim j atminimas teatrei-
pia m s d m si didži j ir neišvengia-
m j tikrov — m s pa i gyvenimo ke-
lio pabaig . Tikiu, kad mums bus naudin-
ga ar iau pažinti, kaip šioje didžiojoje va-
landoje — atsiskyrimo momente laik si tos
pasaulio garsenyb s, kuri vardas ir atmi-
nimas nemirs per amžius.

PASKUTIN S VALANDOS DIDŽI MOKSLININK IR KIT GARSENYBI

— Kod l astronomas pamilo mirt . —
Prima l'anima, — pratar Benediktas XV.
— Prezidentas, kurs atsp jo, kad bus nu-
žudytas.

Vargu ar kuris žmogus yra tiek naudos
padar s žmonijai, kaip mokslininkas

Pasteuras, kurs išmokino kaip kovoti su lig užkr tomis, kaip gintis nuo pasiutimo ligos ir t. t. Pagerbiant jo didžius išradimus jo vardu net liko pavadintas b das maisto produktus apsaugoti nuo bacil , nuo gedim — pasterizacija. Pasteras pasakojosi, kad mokslas tik sustiprin s jo tik - jim . Kai mirtis ji paguld patal , kai prie jo lovos susirinko žmona, vaikai, b relis draug ir mokini , jis pa m i rankas varini kryželi, prid jo prie l p ir taip laikydamas kalb jo “Tikiu...”, kol l pos atšalo.

*

Pla iai žinomas matematikas ir astronomas A. Cauchy prieš mirti pratar :

— Aš myliu gyvenim d l to, kad galiu ieškoti Dievo; aš myliu mirt , d l to, kad per j randu Diev ”.

*

Kai didysis elektros srities specialistas, atrad jas Amperas buvo arti mirties, ji aplank draugas Arago. Matydamas ligonio pergryvenimus Arago paklaus , ar Amperas nenor t , kad jam garsiai paskaityt skyreli iš Kristaus sekimo. Amperas šypsodamasis pratar :

— N ra reikalo. Vis t knygel aš jau esu atmintinai išmok s.”

Susigyvenimas su tomis Kristaus tiesomis mokslininkui buvo paguoda mirties patale.

*

Kai garsusis taikos apaštalas Benediktas XV guljo mirties patale, kai gydytojai jam skubjo pagalbą, anas didysis popiežius pratar :

— Prima l'anima. Pirma noriu sielą ap-
r pinti šventais sakramentais.

*

Neužmirštamas muzikas, kompozitorius Bosini, pagarsis savo kūriniu "Stabat Mater" ruošėsi sutikti mirtį. Kunigas jį atlankęs užklausė :

— Maestro (taip šaukiami garsūs muzikai), ar tikite Katalikų tikybos šventas tiesas ?

— Gerbiamasis, žmogus, kuris sukūrė "Stabat Mater" (stovi Motina po kryžiumi) turi tik jį savo širdyje.

*

Ozanas vardas dėl to liko šimtmečiams nemarus, kad jis labai atjaut biednuomenę ir suorganizavo, vėliau visame pasaulyje paplitusias, šv. Vincento ir Paulio labdarystės draugijas. Kai artėjo Ozano mirties valanda, prie jo brolis ramindamas skatino pasitikėti Dievu. Ozanas atsakė :

— Ko gi aš tur iau bijoti? Aš myliu J taip labai.

*

Visame kult ringame pasaulyje žinomas vardas Ekvadoriaus prezidentas Barcia Moreno ir jo šiurpus likimas. Savo atsidavimu tautai ir valstybei Garda Moreno daug buvo nusipelnęs. Piliečiai reikšdami jam pasitikėjimą išrinko valstybės prezidentu. Bet jis buvo nuoširdus ir veiklus katalikas, kas nepatiko masonams. Garcia Moreno žinojo, kad jį rengiasi nužudyti. Prieš duodamas priesaiką Moreno parašė laiškus popiežiui, prašydamas jo palaiminimo. Laiške be kitko pareiškė pasiryžimą dirbti nežiniams klijams:

— Kokia gali būti man suteikta didesni laimė, kaip dalykas dieviško Išganytojaus kentimi paniekinimus ir šmeižtus. Bet dar didesni laimė būtų, jei Jėzus, Šventasis Tėve, palaiminimas galėtų iš Dangaus išgauti man malonumą, kad aš išličiu kraują už Tėvą, kuris būdamas Dievu teikėsi prie stulpo ir ant kryžiaus išlieti iki paskutinio lašo savo kraują.

Dar labiau pranašiškas laiškas buvo rašytas senam mokslo draugui Juan Aguire:

— Aš būsiu nužudytas, bet aš esu laimingas galėdamas mirti už savo tikėjimą. Mes susitikime Danguje.”

1875 m. rugs. 6 d., pirmą mėnesį nesio penktadienį, kai Garcia Moreno po adoracijos

jo iš bažny ios, buvo jis užpultas ir mir-
tinai sužeistas sukrito ant bažny ios laip-
t . Prieš mirt jis dar steng pasakyti:

— Dievas niekada nemiršta.”

Tuo duodamas suprasti — mane gali-
te užmušti, bet Dievas, kuriam aš tarnau-
vau, gyvens amžinai ir aš gyvensiu Jame.

MIRTIS ATSKLEIDŽIA PASLAPTING UŽDANG

— Chopino atsivertimas. — Prezidento
automobilis pas ligon veža kunig , o mi-
nisteris pasitinka.

Smarkus modernaus gyvenimo tempas,
patraukl s žavesiai, kuriuos kasdien gy-
venimas mums si lo, nekart pavergia vi-
s m s d mes . Tik kai mirtis kaul tais
savo pirštais pasibeldžia duris, atsisklei-
džia uždanga ir atsiveria Amžinos Gyvatos
paslaptys. Taip buvo ne su vienu nemir-
tinguoju.

Pasaulinio garso muzikas, kompozitorius
Fridrichas Chopin prita p s prie per daug
laisv paži r kompanijos, užmiršo tuos
šventus jausmus, kuriuos motina jam ma-
žam širdin buvo diegusi. Kai kompozito-
rius sunkiai susirgo, j aplank kunigas.
Primin didži j pareig — susitaikinti su
Dievu. Veltui, rodos, kalb jo. Chopinas bu-
vo šaltas tam reikalui. Tada kunigas pa-
m kryži , padav ligoniui rankas ir tar :

— Ar tu tiki, kaip tavo motina išmok ?
Tie žodžiai primin kompozitoriui lamin-
gas jaunyst s dienas ir miel motin . Jis
prad jo verkti, kad buvo atšal s nuo to,
k motina mok branginti. Neilgai tr ko,
kad jis pakviet kunig išklaudyti išpa-
žinties ir pri m s priešmirtinius sakramen-
tus dar pratar :

— Dabar aš laimingas.

*

Pranc z rašytojui Vjesanžui taip buvo
kyr j s beprasmiš gyvenimas ir miest
trukšmas, kad jis ryžosi išvykti i Afri-
kos tyrus, i Sachar ir ten nuošalume, ra-
myb je ieškoti tiesos. Palieg s ir išvarg s
gr žo jis po kiek laiko Europ . Jo pir-
mas prašymas buvo:

— Pakvieskite man kunig !

Mir 1937 metais, iš jo ramaus veido
gal jai ir li desio valandoje išskaityti pa-
sitenkinim — jis jaut si ties surad s.

*

Vienas Pranc zijos senato pirmininkas,
pagars j s teisininkas Troglong sunkiai su-
sirg s pasikviet kunig , buvo apr pintas
sakramentais. Susirinkusiems pratar :

— Daug skait s, daug studijav s ir ilgai
gyven s, prisiartinus mirties valandai, pa-
matai žmogus, kad tikroji tiesa yra kate-
kizme.”

Pranc zija, ypa daugelis jos vadovyb - je stov jusi žmoni , buvo pagars j sa - vo betikybiška dvasia. Ta iau sid m ti - nas vienas vykis iš tos šalies gyvenimo, atsitik s 1935 m.: švietimo ministeris Mar - combe vyko ministeri pos d Elisiejaus r muose. Prie r m slenks io staiga j iš - tiko apopleksijos sm gis. Apie t patyr s pats respublikos prezidentas pasiunt sa - vo automobil , kad parvežt kunig su pas - kutiniais sakramentais. Iš artimiausios šv. Magdalenos parapijos buvo atvežtas kun. Mazais. Kunig pasitiko ir prie mirštan io nuved minist. Ed. Herriot. Tas pats mi - nisteris net patarnavo kunigui beteikiant paskutin patepim .

*

Ar nereikšminga, kad 1938 m., kai mir - tinai susirgo pranc z socialisto Bliumo žmona, jis j nugabeno privatin kata - lik vienuoli ligonin , kur jo nuomone — s žiningiausias gydymas ir r pestingiausia prieži ra.

Naujosios pagonijos k r jas gen. Liu - dendorfas, kai j aplank mirtina liga, taip pat persik l katalik vienuoli ligonin , kur 1937m. ir numir .

DIDIEJI LIETUVIAI

— Vysk. Valan iaus testamentas. — Apie mirt džiovinink — Vai ai io ir Bi - li no.

Vienas iš labiausiai lietuvi tautai pasi -

tarnavusi žmoniai, be abejo, yra vysk. M. Valančius. Dėl Lietuvos žmoniai jis dirbo iki jėgos išsekimo, artinosi paskutiniais Velykos jo gyvenime ir jis dar rus valdžiai rašė :

— 'Pabaigus 25 metus vyskupavimo, o 47 viešo tarnavimo ir sulaukęs 75 metų, aš dabar, suvargintas ilgo darbo, dažnai sunkiai sirgdamas, jaučiu nuolatini mano fizini jėgų mažėjimą ir todėl sunku man beatlikti mano vyskupiškas priedermes. Dėl ligos netekau balso ir negaliu net išėiti iš kambario, todėl pamaldiai laikyti visai negaliu. Kadangi nuolat pasitaiko reikalo atlaikyti tas ar kitas pamaldas, man būtina reikalingas pagalbininkas.'

Tačiau tas didysis lietuviškos liaudies prietelius taip ir nesulaukė, kad okupantai rusai leistų atvažiuoti jo prašomam pagalbininkui. Senelis Valančius mirė 1875 m. gegužės mėn. 17 d. Po jo mirties ant stalo rasta lyg testamentas — du jo atsišaukimai žmones. Viename jis rašė:

— Kentkite visa, ką daleis Viešpats; nerogokite ir žinokite, jogiai sulauksite gaudynės, kurioje praslinks persekiojimai ir vis su džiaugsmu giedosite bažnyčiose žemaitiškai ir lietuviškai šventas giesmes... Nors ir numirsite jums būtina naudingas ir būtinas, jei skaitydami tai raštą, išlaikysite perspėjimus tame padėjus.

Lietuvis rašytojas Pranas Vai aitis, poetas, kur džiova užsmaug, bet kurio dainos teb ra gyvos, kart atvažiavo i Šakius pas gydytoj. Ta iau pirma nu jo i bažny i, atliko išpažinti ir tik tuomet pasuko pas gydytoj. Kai jaut, kad artinasi jo mirties valanda, klaus si dvasišk skaitym, mir žegnodamasis ir su Dievo žodžiais l pose. Viename savo eil raštyje poetas prisipaž sta, kad siži r jimas nuostabi j gamt veda prie K r jo:

T syk nyksta abejon
Apie Augštojo esyb,
Per kurio tiktai malon
Žmogus gal pažint teisyb.

*

Kaip labai atjaut m s skurstan i liaud rašytojas J. Bili nas! Buvo laikas, kad jis buvo nutol s nuo tikybos, bet kai žiauri džiova privert j giliau susim styti, perkainoti gyvenimo vertybes, kiti jausmai gim jo širdyje. Apie rašytojo paskutines gyvenimo dienas p. J. Bili nien rašo:

— Ilgas gul jimas lovoje atmain jo dvasišk gyvenim. gal savo gyvenimo prad jo visai tik ti. Mirti nesibijojo, bet gyventi neišpasakytai troško. Tik jime mat daug poezijos; džiaug si labai atgav s tik jim. Nekart kalb davo: "Gerai, kad aš nieko savo gyvenime neatkalbin jau nuo

tik jimo; tik jimas žmogaus nekvailina...” Reng si išpažinti atlikti pas vien asket kunig . Evangelija nuolat buvo prie jo lovos, skaitydavo dažnai ir g r davos, kad tiek daug paezijos, doros... Nuo atvažiavimo Zakopanus, prad jo m styti apie tik jim . Juo tolyn, juo labyn brido i tuos jausmus. Sakydavo: “Dieve mano, kad nors ilgiaus pagyventi: bent parašy iau daugiau... Gyvensiu taip, kaip mano s žin sako, o jeigu kas nori, tegul juokias iš man s.”

Iš to džiovininko kr tin s kiek laiko prieš mirt prasiverž prisipažinimas:

— Gul damas, Mamyt, ilg laik patale, daug skaitau ir misliju. Ir persitikrinau, kad brangiausias daiktas žmogui tai tik jimas.”

*

Kiek daug Lietuvai pasitarnavo, kiek daug d l to kan i pak l arkiv. Jurgis Matulevi ius. sp dinga ir pamokinanti jo mirtis. Dirbo iki paskutinei valandai. Naktia šaukiamas gydytojas. Skubi operacija. Priima Viatik . Slaugan iai sesutei prataria :

— Bus gana, keliausiu amžinyb n. Ateina prie jo vienas t velis marijonas. Prašomas, Ekscelencija laimina vienuolij d damas rankas ant at jusio galvos, darydamas kryži ant jo kaktos ir tardamas:

— Rikiuokit s, pasišv skite. Rikiuokit s ir pasišv skite.

Ligoniui suteikiamas paskutinis patepimas. Net ir prieš mirti Ekscelencija save užmirš s prataria paskutini sakrament suteikusiam kunigui.

— Dabar gali eiti namo. Pasils k... Pats ligonis pradeda kalb ti kažkokios psalm s žodžius. Sudeda rankas, pusra iu atskiria — laimina. Tai buvo jo paskutinis palaiminimas.

V l ligonis pažvelgia i šalia jo stovini slaug , paklausia jos vardo ir prataria: — Klapkis ir kalb k su manimi.

Sesuo atsiklaupia, kartoja žodžius, kuriuos taria mirštan ios l pos:

— Aš Viešpaties tarnait i Aukš iausiojo rankas sudedu tris paprastuosius žadus...”

Ark. Matulevi ius po to užgeso 1927 m. sausio 27 d. ryto 3 val. 45 m.

KAIP MIR ŠVENTIEJI

— Asyžiaus vargdienis. — Kaip mir šv. Teres l .

Vargu ar kuris kitas žem s s nus tur jo tiek takos dvasin žmonijos atsinaujinim , kaip Asyžiaus vargdienis — šv. Pranciškus. Jisai, kai pajuto, kad jau artinasi jo gyvenimo vakaras, papraš , kad j ant neštuv pasid j nunešt šv . Marijos

Parcijunkulos bažnyt l . “Jis nor jo savo žemišk gyvenim ten pabaigti, kur jo sie- la buvo gavusi nauj gyvenimo švies , kur vyko jo pos kis švent j kelias,” — taip rašo jo biografas (gyvenimo aprašytojas). Kai neš jai at jo iki pusiaukel s, šventasis liep sustoti, pak l akis savo gimt j miest Asyži ir sukaup s savo pas- kutines j gas taip su juo atsisveikino:

— Viešpatie, J zau Kristau, atsiminki t savo perdaug gaus gailestingum , kur man parodei ir duok, kad visada ia b t buvein t , kurie Tave paž sta ir kurie Ta- vo vard garbins amžinai”.

Ir mirties valandoje šventasis ne tik pri- simin K r j , bet ir graži j gamt gie- dodamas taip graž himn saulei, atsis- veikindamas su numyl tais kalnais.

*

Šv. Bernardas ir labai sirgdamas, jaus- damas, kad jau mirtis priart jo, kasdien laik Mišias. Savo broliams vienuoliams jis kalb jo:

— Geriausias b das gerai numirti yra save drauge su J zumi aukoti ant švento altoriaus.

Broliai vienuoliai gi m su ašaromis melsti, kad Dievas gr žint j mylimam t - vui sveikat . Kažkaip šv. Bernardas m atsigauti. Sužinoj s apie maldas, jis susi- r pin s kalb jo:

— O mano vaikai, kam jūs mane norite iš mirties išplėšti? Kam jūs dar norite ant žemės palaikyti tokį menką žmogų, kokiuo aš esu? Jūs maldos mane sulaiko nuo to, ko aš taip seniai ilgiuosi. O, aš jūs prašau, mano vaikai, nekliudykite man mirti, kad aš galėčiau eiti pas mano Dievą.”

Tie gi verkdami kalbėjo:

— Mielasai tėve, pasigailėk savo vaikų, kuriuos maitinai šventais patarimais! Kas bus su mumis, jei mus apleisi.

Ligi širdies gelmių sujaudintas šventasis Dievo tarnas su ašarotomis akimis pratarė:

— Aš jau nežinau, kaip man laikytis — pasiduodant dvasiniams vaikams meilei liktisia, ar skubėti pas Dievą, kur myliu.”

Tai buvo jo paskutiniai žodžiai.

*

Kai didysis labdarys Klemensas Hofbaueris buvo parbloškėtas mirties guolį, laikrodžio numušė dvyliką ir varpai suskambėjo kviesdami kalbėti Viešpaties Angelas. Stovintieji aplink mirštantį buvo taip susirpinę ligoniu, kad net neišgirdo varpų šauksmo. Tačiau šventasis ligonis išgirdo ir paskutinį kartą pakvietė savuosius melstis. Kai jie pasimeldė pakilo nuo grindų ir prisiartinė prie ligonio lovos, šventasis buvo jau ramiai užmigęs amžinam miegumui.

Mažasis Karmelio žiedelis — šv. Teres
s l K dik lio J zaus — susirgo paskutine
savo liga; at jusi jos apži r ti slaugytoja
atrado j su sunertomis maldai rankomis.

— K j s darote? Juk turite stengtis
užmigti!

— Aš negaliu, d l to meldžiuosi.

— K gi j s sakote J zui?

— Nieko nesakau. Aš myliu j , daugiau
nieko.

Kai šv. Teres l mir , jos žvilgsnis bu-
vo pakeltas prie krucifikso. Ji dar steng
ištarti:

— O, aš myliu J ! Mano Dieve, aš... my-
liu... Tave!...”

*

Prisiminus tas paskutines didži j žmo-
ni valandas, kažkaip mumyse sustipr ja
tik jimas gyvenim , kurs t siasi toliau
už juod mirties velion , kurs amžiais ne-
sibaigia.

Mes girdime li dnus vargon balsus ir
motin raudas atsisveikinant su gulin iais
ant katafalia numyl tais asmenimis, bet
drauge mes prisimename, kad išgirsime ir
džiaugsming angelo trimit , kurs amži
pabaigoje p s gyvyb dulk sna pavir-
tusias širdis.

Mes šluostome ašaras prie mylim j ka-
po, bet drauge m s veid nušvie ia vilties
spindulys, kad pasimatysime Danguje ir
tada jau niekas, o niekas m s nebeiškirs.